

11.05.2023

§ 88

Helsingin meluntorjunnan toimintasuunnitelman 2018-2022 seuranta vuodelta 2022

HEL 2022-004880 T 11 00 01

Päätös

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto päätti merkitä tiedoksi Helsingin meluntorjunnan toimintasuunnitelman 2018-2022 seurantatiedot vuodelta 2022.

Käsittely

Asian aikana kuultavana oli ympäristötarkastaja Anne Leppänen. Asiantuntija poistui kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

Esittelijä

yksikön päällikkö
Laura Walin

Lisätiedot

Anne Leppänen, ympäristötarkastaja, puhelin: 310 34366
anne.m.leppanen(a)hel.fi

Liitteet

1 Meluntorjunnan toteutuminen vuonna 2022

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Helsingin kaupungin meluntorjunnan toimintasuunnitelma on laadittu vuonna 2018. Suunnitelmassa esitetään tavoitteet ja toimenpiteet meluhaittojen vähentämiseksi vuosille 2018-2022.

Helsingissä meluntorjunnan tavoitteisiin kuuluu suojata ensisijaisesti voimakkaan melun alueilla asuvia, kohdistaa torjuntatoimet alueille, joilla altistujia on paljon sekä varmistaa, että uuden rakentamisen osalta asuntojen sisämelutasot alittavat melun ohjearvotason. Lisäksi tavoitteena on säilyttää suhteellisen hiljaisia alueita ja alentaa melutasoja

11.05.2023

herkissä kohteissa, kuten päiväkodeissa ja kouluissa. Näiden toteuttamiseen tarvitaan laajaa meluntorjunnan keinovalikoimaa.

Helsingin meluntorjunnan toimintasuunnitelmassa käsiteltäviä melulähteitä ovat pää- ja kokoojakatujen liikenne sekä raitio- ja metroliikenne. Mukana on myös joitain rakentamiseen, kalustoon ja työtapoihin liittyviä meluntorjuntatoimia. Helsingin kaupungin alueella sijaitsevien maanteiden ja rautateiden meluntorjunnan toimintasuunnitelman laatii Väylävirasto.

Suunnitelman yhteensä 53 toimenpidettä on jaettu kolmeen teemakokonaisuuteen: suunnitteluun ja ohjaukseen, melulähteeseen vaikuttamiseen sekä rakenteelliseen meluntorjuntaan. 15 vaikuttavimmiksi arvioitua toimenpidettä on merkitty meluntorjunnan kärkitoimenpiteiksi, joiden edistämiseen kiinnitetään erityistä huomiota. Kärkitoimenpiteitä on jokaisessa teemakokonaisuudessa, mutta eniten niitä on suunnittelu ja ohjaus -kokonaisuudessa. Maankäytön ja liikenteen suunnittelu onkin avainasemassa meluhaittojen ehkäisyssä.

Valtioneuvoston asetus meluselvityksistä ja meluntorjunnan toimintasuunnitelmasta (1107/2021) uusittiin vuonna 2021 ja sen myötä seuraavan meluntorjunnan toimintasuunnitelman valmistumisajaksi määräytyi kesä 2024. Ilmansuojelu- ja meluntorjuntatyöryhmä päätti 7.12.2022 jatkaa nykyisen ohjelman voimassaoloa reilulla vuodella uuden ohjelman valmistumiseen saakka. Uuden ohjelman valmistelu on aloitettu vuonna 2022 tehdyn meluselvityksen (kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto 27.10.22/179 §) pohjalta, ja sen on määrä valmistua kesällä 2024.

Uusimman kansallisen meluselvityksen mukaan helsinkiläisistä noin 256 500 (39 %) asuu alueilla, joilla tieliikenteen aiheuttama päiväajan keskiäänitaso ylittää 55 dB (LAeq7-22). Toiseksi merkittävin melulähde on raitiotieliikenne, jonka melulle altistuvien määräksi on noin 37 000 (6 %) asukasta. Rautatieliikenteen melulle altistuu 7 100 (1 %) ja metroliikenteen melulle 9 300 (1,4 %) asukasta.

Meluntorjunnan toimenpiteiden seuranta

Helsingin kaupungin ympäristöpalveluiden ympäristönsuojelu ja ohjaus -yksikkö seuraa vuosittain meluntorjunnan toimintasuunnitelman toimenpiteiden toteutumista. Seurantaraportti toimitetaan tiedoksi kansliapäällikön asettamalle (13.9.2017/§ 96) ilmansuojelu- ja meluntorjuntatyöryhmälle sekä Helsingin kaupungin kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaostolle.

Toimenpiteiden toteutuminen

11.05.2023

Meluntorjunnan toimintasuunnitelman toimenpiteiden toteuttaminen eteni vuonna 2022 aiempien vuosien tapaan melko hyvin. Suuri osa kertaluonteisista toimenpiteistä oli toteutettu jo aiemmin ohjelmakaudella. Suunnitelman toimenpiteistä suurin osa on jatkuvia tai pitkäkestoisia kehittämistoimia, joiden vaikutukset ääniympäristöön voi todeta vasta pidemmän ajan kuluttua. Osaa toimenpiteistä ei saatu toteutettua ja osa toimenpiteistä myös viivästyi merkittävästi. Kärkitoimenpiteiksi tunnistetut toimet etenivät kohtuullisen hyvin.

Vastuutahoille tehtiin talvella 2022 palautahaastattelut ohjelman toteutumisesta ja haasteista. Pääasiassa koettiin, että ohjelman toimenpiteet ovat edistäneen melun huomioimista eri työvaiheissa. Monet ohjelman toimenpiteet olivat ohjelmakaudella vakiintuneet osaksi perustyötä. Kuitenkin muun muassa resurssien puute hankaloittaa joidenkin toimien edistämistä. Haastattelujen perusteella syiksi toimenpiteiden toteuttamatta jäämiseen tunnistettiin muun muassa se, että kirjatut toimenpiteet eivät olleet yksin kaupungin toimivallassa ja se, että kirjatun toimenpiteen seuranta ja mittarointi oli vaikeaa, jolloin seurantatietoja ei pystytty kokoamaan. Muutamien toimenpiteiden osalta todettiin jo ohjelman alkuvaiheilla, että niitä ei ollut suunniteltu tarpeeksi tarkasti tai vastuutettu, jolloin ne eivät edenneet toteutukseen.

Meluntorjunnan toimintasuunnitelman toimenpiteiden toteutuminen vuonna 2022 on esitetty liitteessä 1.

Meluntorjunta maankäytön ja liikenteen suunnittelussa

Suunnittelu ja ohjaus -kokonaisuuden toimenpiteillä pyritään ennaltaehkäisemään ja vähentämään melun haittavaikutuksia suunnittelun avulla. Maankäytön ja liikenteen suunnittelu on tässä merkittävin keino. Alueen melutilanne huomioitu kaikissa asemakaavoissa ja tarvittaessa suunniteltu meluntorjunta sen mukaisesti. Ympäristöpalveluista ja teknistaloudellisesta suunnittelusta on asiantuntijoita mukana ohjaamassa asemakaavoja.

Ajonopeudella ja nopeusrajoitusten noudattamisella on merkittävä vaikutus melutasoon. Alempi nopeusrajoitus ohjaa tasaisempaan ajotapaan, mikä vähentää kiihdytyksistä ja jarrutuksista aiheutuvaa melua. Vuonna 2022 ajonopeuksia rauhoitettiin muun muassa asentamalla 16 uutta liikenteen valvontapistettä. Kesällä 2022 kesäkatukokeilu laajeni, ja kävelyyn ja oleskeluun kannustavat kesäkadut toteutettiin neljälle ydinkeskustan vilkkaalle katuosuudelle. Niistä saatiin hyviä kokemuksia paikalliskatujen liikenteen rauhoittamisesta.

Nastarenkaiden aiheuttama melu on muita rengastyyppisiä voimakkaampaa. Kitkarenkaiden edistäminen on kirjattu toimenpiteeksi sekä

11.05.2023

Helsingin ilmansuojelusuunnitelmaan että meluntorjunnan toimintasuunnitelmaan. Tavoitteena on kitkarenkaiden osuuden kasvattaminen niin, että niiden osuus on 50 % talvikaudella 2024 - 2025. Lopullinen tavoite on 70 % talvikautena 2030 - 2031.

Tammi-helmikuussa 2023 nastarenkaiden osuus Helsingissä oli 36 %. Seuranta tehtiin vuoden 2021 tapaan nastarenkaat tunnistavilla värinäantureilla. Helsingin kaupungin ympäristöpalvelut uudisti vuonna 2022 kitkarengaskampanjan visuaalisen ilmeen ja viesti laajasti kitkarenkaiden käytön edistämiseksi. Viestintäkampanja laajennettiin seudulliseksi. Kitkarenkaiden käytön eduista viestittiin mm. sosiaalisessa mediasa, kadunvarsimainoksilla ja siltabanderolleilla. Stara on linjannut, että kaupungin käyttöön hankittaviin henkilöautoihin hankitaan talvirenkainkitkarengas ja nastarenkaat saa vain erityisin perustein.

Kaupunkiympäristölautakunta päätti 8.2.2022 toteuttaa Lönnrotinkadulla nastarengaskieltokeilun syksystä 2022 kevääseen 2025. Kokeilun tavoite on selvittää nastarengaskielon vaikuttavuutta kitkarenkaiden yleistymiseen ja ilmanlaatuun sekä arvioida kiellon seurauksia ja yleistä toimivuutta.

Hiljaiset ja äänimaisemaltaan rauhalliset alueet ovat kaupunkilaisille erittäin tärkeitä elvyttäviä ympäristöjä. Ympäristöpalvelut järjesti kaupunkilaisille suosituksen hiljaisen ja pimeän luontoretken marraskuussa 2022.

Melupäästöön vaikuttaminen

Melulähteeseen vaikuttaminen -teemakokonaisuuden toimenpiteet sisältävät niin kalustoon, työtapoihin kuin toiminnan suunnitteluunkin liittyviä keinoja, joilla melupäästöä voidaan vähentää.

HSL:n tavoitteena on, että vuonna 2025 kalustosta 30 % on sähköbussseja. Niiden määrä onkin lisääntynyt edellisestä vuodesta paljon. HSL:n tilaamassa liikenteessä sähköbussseja oli vuonna 2022 yhteensä 328 kappaletta. Uusia sähköbussien latausasemia ei vuonna 2022 rakennettu. Latausasemia on nyt käytössä yhteensä yhdeksän. Melutaso pisteytetään kaikissa bussikalustohankinnoissa.

Kaupunkiliikenne Oy vastaa raitiotie- ja metroratojen suunnittelusta, rakennuttamisesta ja kunnossapidosta. Raitiovaunu- ja metroliiikenteen melutasoon vaikuttaa muun muassa radan kunto ja käytössä oleva kalusto. Kaupunkiliikenne Oy on asentanut vuonna 2022 raitioteiden vaihdealueille 18 uutta syväuravaihdetta. Niillä pyritään vähentämään kiskomelua ja tärinää, jotka syntyvät raitiovaunun ylittäessä vaihdealueen. Tällä hetkellä Helsingissä on yhteensä 57 syväuraista vaihdetta.

11.05.2023

Kaluston hankintojen kilpailutuksessa Kaupunkiliikenne Oy käyttää melukriteerejä.

Rakennus- ja ylläpitotyöt aiheuttavat monin paikoin häiritsevää tilapäistä melua. Haittaa ei voida kokonaan poistaa, mutta melupäästöön voidaan jonkin verran vaikuttaa hiljaisemman, erityisesti sähköisen kaluston lisäämisellä ja uusilla työtavoilla. Helsinki allekirjoitti jo syyskuussa 2020 green deal -sopimuksen, jonka tavoitteena on työmaiden päästöjen vähentäminen ja erityisesti täysin päästöttömien työmaakoneiden käytön edistäminen.

Kaupunginhallitus päätti toukokuussa 2022 (18.5.2022/358 §) asettaa velvoittavat ympäristökriteerit Helsingin kaupungin ajoneuvo- ja kuljetuspalveluhankinnoille. Ne asetettiin vuosille 2022 - 2030. Kriteerien taso tarkastetaan kahden vuoden välein. Ympäristökriteereillä vähennetään ilmastopäästöjen lisäksi ilmanlaatuun vaikuttavia päästöjä ja melua Helsingin käyttämässä kalustossa.

Kriteerikokonaisuus pyrkii selkeyttämään ja yhdenmukaistamaan kaupungin ajoneuvohankinnoissa käytettäviä ympäristökriteerejä sekä tekee niistä velvoittavat kaikille hankintayksiköille. Ajoneuvoihin lasetaan kuuluvaksi myös työkoneet. Kriteereissä on huomioitu puhtaiden ajoneuvojen laista tulevat velvoitteet sekä päästöttömien työmaiden green deal -sopimuksen vaatimukset. Stara hankki vuoden 2022 aikana kaupungin käyttöön 26 täyssähköautoa ja yhden täyssähköisen pakettiauton.

Helsingin Satama on laajentanut maasähkön tarjontaa, kun vuonna 2022 valmistui kaksi uutta maasähköliitäntää Länsisatamaan Tukholman laivaliikenteen käyttöön. Maasähkön käyttö vaikuttaa aluksen melupäästöön satamassa, koska aluksen ollessa kytkettynä maasähkөөn sen apumootoreiden käytön tarve vähenee. Nesteytetyllä maakaasulla (LNG) kulkevien alusten moottorit ovat hiljaisempia muiden polttoainelajien moottoreihin verrattuna. Kaikissa Helsingin Sataman osissa on LNG:n tankkausmahdollisuus. Sataman ympäristöperusteisen satamamaksun alennusprosenttia nostettiin. Melutason perusteella ympäristöperusteista alennusta myönnettiin neljälle alukselle vuonna 2022.

Melun leviämisen rajoittaminen

Rakenteellinen meluntorjunta - teemakokonaisuuden toimenpiteillä pyritään rajoittamaan melun leviämistä ja vähentämään melulle altistumista. Näitä toimia ovat esimerkiksi melusteet ja melua vaimentavat päällysteet sekä erilaiset kiinteistöjen ääneneristävyyttä parantavat ratkaisut.

11.05.2023

Lapset kuuluvat liikenteen haittavaikutuksille herkkiin ihmisryhmiin, ja siksi melutilanteen huomioiminen ja sen parantaminen herkissä kohteissa kuten päiväkodeissa ja kouluissa, on tärkeää. Herkissä kohteissa piha-alueiden melutasojen tulisi olla suhteellisen matalia, sillä pihoilta oleskellaan paljon ja siten altistutaan liikenteen päästöille. Vuonna 2022 ympäristönsuojelu ja ohjaus -yksikkö on ottanut kantaa useiden päiväkotihankkeiden sijaintiin ja ympäristöhaittoihin. Kaupungin sisäistä yhteistyötä on viime vuosina tiivistetty, mutta sitä on tarpeen lisätä entisestään, jotta herkkien ihmisryhmien altistumista liikenteen haittavaikutuksille saadaan vähennettyä.

Melua vaimentavien päällysteiden käytöllä voidaan vähentää katuliikenteen aiheuttamaa melua nopeuksilla, joilla rengasmelu on vallitsevaa. Vuonna 2022 uusittiin melua vaimentava päällyste Pakilantiellä välillä Kehä I – Paloheinäntie (noin 550 m).

Meluesteitä tarvitaan kohteissa, joissa riittävää vaikuttavuutta ei voida saavuttaa muilla keinoilla. Edellisessä meluntorjunnan toimintasuunnitelman tarkistuksessa 2013 esitetyistä katujen meluestekohteista valtaosa on vielä toteuttamatta. Siksi meluntorjunnan toimintasuunnitelmaan 2018 - 2022 ei esitetty uusia meluestekohteita, vaan tällä ohjelmakaudella oli tavoitteena varmistaa, että tunnistetut meluntorjuntakohteet sisällytetään kaupungin investointiohjelmaan. Vuonna 2022 jatkettiin Vanha Porvoontien meluesteen suunnittelua Suurmetsäntien ja Heikinlaaksontien väliselle osuudelle. Samalla kadulla parannetaan jalankulun ja pyöräilyn edellytyksiä. Lisäksi aloitettiin Suutarilantien meluesteen suunnittelu mittauksilla.

Helsingin alueella olevien maanteiden meluntorjunnasta vastaavat Uudenmaan ELY-keskus ja Väylävirasto. Maanteiden priorisoidut meluntorjuntakohteet esitetään Väyläviraston meluntorjunnan toimintasuunnitelmassa. Helsingin kaupunki osallistuu esteiden toteutukseen kunkin hankkeen yhteydessä sovitulla osuudella. Hämeenlinnanväylän (väli Kannelmäki–Kaivoksela) parantamisen ja Kuninkaantammen eritasoliittymän suunnitelmaluonnos oli esillä vuonna 2020. Hanke sisältää melusuojauksen suunnittelun. Vuonna 2022 hanke ei edennyt.

Esittelijä

yksikön päällikkö
Laura Walin

Lisätiedot

Anne Leppänen, ympäristötarkastaja, puhelin: 310 34366
anne.m.leppanen(a)hel.fi

Liitteet

11.05.2023

Asia/10

1 Meluntorjunnan toteutuminen vuonna 2022

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto 28.04.2022 § 97